

Evropska konvencija o ljudskim pravima

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

kako je izmijenjena Protokolima 11, 14 i 15

s Protokolima 1, 4, 6, 7, 12, 13 i 16

Tekst Konvencije sadrži izmjene u skladu s odredbama Protokola br. 15 (CETS br. 213) od dana njegovog stupanja na snagu 1. avgusta 2021. i Protokola br. 14 (CETS, br. 194) od dana njegovog stupanja na snagu 1. juna 2010. godine. Tekst Konvencije ranije je izmijenjen u skladu sa odredbama Protokola 3 (ETS, br. 45) koji je stupio na snagu 21. septembra 1970, Protokola 5 (ETS, br. 55) koji je stupio na snagu 20. decembra 1971, Protokola 8 (ETS, br. 118) koji je stupio na snagu 1. januara 1990. Sadrži također i tekst Protokola 2 (ETS, br. 44) koji je u skladu sa članom 5. stav 3. istog postao sastavni dio Konvencije nakon 21. septembra 1970. kada je stupio na snagu. Sve odredbe koje su bile mijenjane ili dodavane tim protokolima mijenjaju se Protokolom 11 (ETS, br. 155), od datuma njegovog stupanja na snagu 1. novembra 1998. Od tog datuma Protokol 9 (ETS, br. 140), koji je stupio na snagu 1. oktobra 1994, ukinut je, a Protokol 10 (ETS, br. 146) izgubio je svrhu.

Trenutni status potpisa i ratifikacija Konvencije i Protokola uz Konvenciju, kao i potpuna lista deklaracija i rezervi, dostupni su na www.conventions.coe.int.

Neslužbeni prijevod; samo engleska i francuska verzija Konvencije su vjerodostojne.

Evropski sud za ljudska prava
Council of Europe
67075 Strasbourg cedex
France
www.echr.coe.int

REGISTAR POJMOVA

Konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda	5
Protokol.....	30
Protokol broj 4.....	33
Protokol broj 6.....	37
Protokol broj 7.....	41
Protokol broj 12.....	46
Protokol broj 13.....	50
Protokol broj 16.....	54

Konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda

Rim, 4. novembra 1950.

Vlade potpisnice, kao članice Savjeta Evrope,

Generalna skupština Ujedinjenih naroda proglasila
10. decembra 1948. godine;

Smatrajući da ova deklaracija ima za cilj da učini sigurnim univerzalno
i stvarno priznavanje i poštovanje u njoj proklamiranih prava;

Smatrajući da je cilj Savjeta Evrope da se ostvari veće jedinstvo
među njegovim članicama i da je jedan od načina postizanja tog cilja
očuvanje i daljnje provođenje ljudskih prava i osnovnih sloboda;

Potvrđujući ponovo svoju duboku vjeru u one osnovne slobode koje
čine temelje pravde i mira u svijetu, a koje se s jedne strane najbolje
štite stvarnom političkom demokracijom a s druge zajedničkim
shvaćanjem i poštivanjem ljudskih prava o kojima ovise;

Odlučne kao vlade evropskih zemalja s istim strijeljenjima
i zajedničkim naslijeđem političkih tradicija, ideala, slobode
i vladavine prava, da preduzmu prve korake ka zajedničkom
provođenju određenih prava navedenih u Univerzalnoj deklaraciji;

Potvrđujući da Visoke strane ugovornice, u skladu sa načelom
supsidijarnosti, imaju prvenstvenu odgovornost da osiguraju prava
i slobode propisane ovom Konvencijom i njenim protokolima, te da
pri tome uživaju slobodu procjene koja podliježe nadzoru Evropskog
suda za ljudska prava uspostavljenog ovom Konvencijom;

Saglasile su se o slijedećem:

ČLAN 1.

Obaveza poštovanja ljudskih prava

Visoke strane ugovornice jamče svim licima pod svojom jurisdikcijom prava i slobode utvrđene u Dijelu I. ove konvencije.

DIO I PRAVA I SLOBODE

ČLAN 2.

Pravo na život

1. Pravo na život svakog čovjeka zaštićeno je zakonom. Niko ne može biti namjerno lišen života, osim kod izvršenja smrtne kazne po presudi suda, kojom je proglašen krivim za zločin za koji je ova kazna predviđena zakonom.
2. Lišenje života nije u suprotnosti sa ovim članom ako proizilazi iz upotrebe sile koja je apsolutno neophodna:
  - a. u odbrani svakog pojedinca od nezakonitog nasilja;
  - b. prilikom zakonitog lišenja slobode ili sprječavanja bjekstva osobe koja je zakonito lišena slobode;
  - c. u akciji preduzetoj, u skladu sa zakonom, radi gušenja nemira ili pobune.

ČLAN 3.

Zabrana mučenja

Niko neće biti podvrgnut torturi, neljudskom ili ponižavajućem postupku ili kažnjavanju.

ČLAN 4.

Zabrana ropstva i prinudnog rada

1. Niko neće biti držan u ropstvu ili položaju ropске zavisnosti.
2. Niko neće biti primoravan da obavlja prinudni ili obavezni rad.
3. Za potrebe ovog člana izraz "prinudni ili obavezni rad" ne uključuje:
  - a. bilo koji rad koji se normalno zahtijeva od osobe koja se nalazi u zatvoru u skladu sa odredbama člana 5. ove konvencije, ili za vrijeme uvjetnog otpusta;
  - b. bilo koju službu vojne prirode ili, u slučaju odbijanja služenja vojne obaveze u zemljama gdje se to dozvoljava, bilo koju drugu službu umjesto obaveznog služenja vojne obaveze;
  - c. bilo koju službu koja se zahtijeva u slučaju izvanredne situacije icc bilo koju službu koja se zahtijeva u slučaju izvanredne situacije ili katastrofe koja ugrožava život ili blagostanje zajednice;
  - d. bilo koji rad ili službu koji su dio uobičajenih građanskih obaveza.

ČLAN 5.

Pravo na slobodu i sigurnost

1. Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Niko ne smije biti lišen slobode izuzev u niže navedenim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:
  - a. zakonitog lišenja slobode po presudi nadležnog suda;
  - b. zakonitog hapšenja ili lišenja slobode zbog nepočinovanja zakonitom nalogu suda ili u cilju osiguranja izvršenja bilo koje obaveze propisane zakonom;

- c. zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja nadležnoj sudskoj vlasti, kada postoji opravdana sumnja da je ta osoba izvršila krivično djelo ili kada postoje valjani razlozi da se osoba spriječi da izvrši krivično djelo ili da, nakon izvršenja krivičnog djela, pobjegne;
  - d. lišenja slobode maloljetnika, prema zakonitom nalogu, radi odgajanja pod nadzorom ili zakonitog pritvaranja zbog privođenja nadležnoj vlasti;
  - e. zakonitog lišenja slobode osoba da bi se spriječilo širenje neke zarazne bolesti, pritvaranja mentalno oboljelih osoba, alkoholičara ili narkomana ili skitnica;
  - f. zakonitog hapšenja ili lišenja slobode osobe u cilju sprječavanja ilegalnog ulaska u zemlju ili osobe protiv koje je u toku postupak deportacije ili ekstradicije.
2. Svako ko je uhapšen bit će odmah obaviješten, na jeziku koji razumije, o razlozima hapšenja i o svim optužbama protiv njega.
  3. Svako ko je uhapšen ili lišen slobode prema odredbama stava 1(c) ovog člana mora odmah biti izveden pred sudiju ili drugo službeno lice zakonom ovlašteno da vrši sudsku vlast i mora imati pravo na suđenje u razumnom roku ili na puštanje na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može se uvjetovati garancijama o pojavljivanju na suđenju.
  4. Svako kome je uskraćena sloboda hapšenjem ili lišavanjem slobode ima pravo uložiti žalbu sudu kako bi sud, u kratkom roku, razmotrio zakonitost lišavanja slobode i ukoliko ono nije bilo zakonito naložio oslobađanje.
  5. Svako ko je bio žrtva hapšenja ili lišavanja slobode protivno odredbama ovog člana ima pravo na obeštećenje.

ČLAN 6.

Pravo na pravično suđenje

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloljetnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao nanijeti štetu interesima pravde.
2. Svako ko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.
3. Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:
  - a. da odmah, na jeziku koji razumije, bude podrobno obaviješten o prirodi i razlogu optužbe protiv njega;
  - b. da mu se osiguraju vrijeme i uvjeti neophodni za pripremanje odbrane;
  - c. da se brani sam ili uz pomoć branioca koga sam izabere ili da, ukoliko ne raspolaže sredstvima da plati branioca, da ga dobije besplatno, kada to nalažu interesi pravde;
  - d. da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe;
  - e. da koristi besplatnu pomoć tumača ukoliko ne razumije ili ne govori jezik koji se koristi na sudu.

ČLAN 7.

Kažnjavanje samo na osnovu zakona

1. Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

2. Ovaj član ne utječe na suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe koja je kriva za činjenje ili nečinjenje, ako je to djelo u vrijeme izvršenja predstavljalo krivično djelo prema općim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda.

ČLAN 8.

Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života

1. Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

2. Javna vlast se ne miješa u vršenje ovog prava, osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je to neophodna mjera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, ekonomske dobrobiti zemlje, sprječavanja nereda ili sprječavanja zločina, zaštite zdravlja i morala ili zaštite prava i sloboda drugih.

ČLAN 9.

Sloboda misli, savjesti i vjeroispovijesti

1. Svako ima pravo na slobodu misli, savjesti i vjere: ovo pravo uključuje slobodu da promjeni vjeru ili uvjerenje i slobodu, sam ili zajedno sa drugima i javno ili privatno, da manifestira svoju vjeru ili uvjerenje, obredom, propovijedanjem i vršenjem vjerskih dužnosti i rituala.

2. Sloboda manifestiranja svoje vjere ili svojih uvjerenja će podlijegati samo onim ograničenjima predviđenim zakonom i koja su neophodna u demokratskom društvu u interesu javne sigurnosti, zaštite javnog poretka, zdravlja ili morala ili zaštite prava i sloboda drugih.

ČLAN 10.

Sloboda izražavanja

1. Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu mišljenja i slobodu primanja i prenošenja informacija i ideja, bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad od radio, televizijskih i filmskih kompanija.

2. Ostvarivanje ovih sloboda, budući da uključuje obaveze i odgovornosti, može podlijegati takvim formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili sankcijama predviđenim zakonom i koje neophodne u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja i morala, ugleda ili prava drugih, sprječavanja širenja povjerljivih informacija ili u interesu očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.

ČLAN 11.

Sloboda okupljanja i udruživanja

1. Svako ima pravo na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja s drugima, uključujući i pravo osnivanja sindikata i pridruživanja sindikatima zbog zaštite svojih interesa.

2. Ova prava neće biti ograničena izuzev na način propisan zakonom i koji je neohodan u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti ili javne sigurnosti, u cilju sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja ili morala ili zaštite prava sloboda drugih. Ovim članom se ne zabranjuje uvođenje zakonitih ograničenja na

ona prava koja uživaju pripadnici oružanih snaga, policije ili državne administracije.

ČLAN 12.

Pravo na sklapanje braka

Od trenutka kada postanu sposobni za brak, muškarac i žena imaju pravo da stupe u brak i zasnuju porodicu prema nacionalnim zakonima kojima se regulira ostvarivanje ovog prava.

ČLAN 13.

Pravo na djelotvorni pravni lijek

Svako čija su prava i slobode, priznata ovom konvencijom, narušena ima pravo na pravni lijek pred nacionalnim vlastima, čak i onda kada su povredu ovih prava i sloboda učinila lica u vršenju svoje službene dužnosti.

ČLAN 14.

Zabrana diskriminacije

Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.

ČLAN 15.

Odstupanje u vanrednim okolnostima

1. U doba rata ili druge javne opasnosti koja prijete opstanku nacije, svaka visoka strana ugovornica može preduzeti mjere koje odstupaju od njenih obaveza po ovoj konvenciji, i to u najnužnijoj mjeri koju zahtijeva hitnost situacije, s tim da takve mjere ne budu

u neskladu s njenim drugim obavezama prema međunarodnom pravu.

2. Prethodna odredba ne dopušta odstupanje od člana 2. osim u pogledu smrti prouzrokovane zakonitim ratnim postupcima, ili člana 3. i 4, stav 1. i člana 7.

3. Svaka visoka strana ugovornica koja koristi svoje pravo da odstupi od odredbi Konvencije obavještava u potpunosti Generalnog sekretara Savjeta Evrope o mjerama koje preduzima i razlozima za njih. Ona, također, obavještava Generalnog sekretara Savjeta Evrope kada takve mjere prestaju djelovati i kada se odredbe Konvencije ponovo počinju u potpunosti primjenjivati.

ČLAN 16.

Ograničenja političke aktivnosti stranaca

Nijedna od odredbi iz članova 10, 11. i 14. neće se tumačiti tako da sprječava visoke strane ugovornice da ograničavaju političku djelatnost stranaca.

ČLAN 17.

Zabrana zloupotrebe prava

Ništa u ovoj konvenciji ne može se tumačiti tako da podrazumijeva pravo bilo koje države, grupe ili lica da se upuste u neku djelatnost ili izvrše neki čin koji je usmjeren na poništavanje bilo kog od navedenih prava i sloboda ili na njihovo ograničavanje u većoj mjeri od one koja je predviđena Konvencijom.

ČLAN 18.

Granice korišćenja ograničenja prava

Ograničenja za navedena prava i slobode, dozvoljena prema ovoj konvenciji, neće se primjenjivati u bilo koje druge svrhe osim onih za koje su predviđena.

DIO II EVROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

ČLAN 19.

Uspostavljanje Suda

Da bi se osiguralo poštivanje obaveza koje su visoke strane ugovornice u Konvenciji i njenim protokolima preuzele, bit će uspostavljen Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu "Sud"). Sud će djelovati na trajnoj osnovi.

ČLAN 20.

Broj sudija

Broj sudija koje će sačinjavati Sud bit će jednak broju visokih strana ugovornica.

ČLAN 21.

Uvjeti za obavljanje službe

1. Sudije moraju imati visoki moralni ugled i posjedovati kvalifikacije potrebne za obavljanje visokih sudskih funkcija, odnosno biti priznati pravni stručnjaci.
2. Kandidati moraju biti mlađi od 65 godina na dan do kojeg je Parlamentarna skupština zahtijevala da joj se dostavi lista od tri kandidata, u skladu sa članom 22.
3. Sudije djeluju u ličnom svojstvu.
4. Tokom svog mandata sudije se ne mogu baviti poslovima koji su inkompatibilni s njihovom nezavisnošću, nepristrasnošću ili zahtjevima stalne službe; sva pitanja u vezi s primjenom ovog stava rješava Sud.

ČLAN 22.

Izbor sudija

U odnosu na svaku visoku stranu ugovornicu sudije bira Parlamentarna skupština većinom glasova sa liste od tri kandidata koje imenuje visoka strana ugovornica.

ČLAN 23.

Mandat i razrješenje

1. Sudije se biraju na period od devet godina. Oni se ne mogu ponovo birati.
2. Sudije ostaju na dužnosti dok ne budu zamijenjeni. Međutim oni nastavljaju da rade na predmetima koje su već uzeli na razmatranje.
3. Sudija se ne može razriješiti svoje funkcije dok ostale sudije ne odluče dvotrećinskom većinom da taj sudija više ne ispunjava potrebne uvjete.

ČLAN 24.

Sekretarijat i izvjestitelji

1. Sud ima sekretarijat čija se funkcija i organizacija određuje Poslovníkom Suda.
2. Kada zasjeda sudija pojedinac, Sudu pomažu izvjestitelji koji rade pod nadležnošću predsjednika Suda. Oni čine dio sekretarijata Suda

ČLAN 25.

Sud na plenarnoj sjednici

Sud u Plenumu:

- a. bira predsjednika i jednog ili dva potpredsjednika Suda na period od tri godine; oni se mogu ponovo birati;

- b. ustanovljava vijeća za utvrđeni vremenski period;
- c. bira predsjednike vijeća suda; oni se mogu ponovo birati;
- d. usvaja poslovnik Suda;
- e. bira sekretara Suda i jednog ili više njegovih zamjenika;
- f. postavlja bilo koji zahtjev na osnovu člana 26., stav 2.

ČLAN 26.

Sudija pojedinac, komiteti, vijeća i Veliko vijeće

1. Za razmatranje slučaja pred Sudom, Sud zasjeda kao sudija pojedinac, komitet od tri sudije, vijeće od sedam sudija i Veliko vijeće od sedamnaest sudija. Vijeća Suda uspostavljaju komitete na određen vremenski period.
2. Na zahtjev Suda na plenarnoj sjednici, Komitet ministara može, jednoglasnom odlukom i na određen period, smanjiti broj sudija u vijećima na pet.
3. Kada zasjeda kao sudija pojedinac, taj sudija ne razmatra niti jedan zahtjev protiv Visoke strane ugovornice u čije ime je izabran.
4. Sudija izabran u ime zainteresirane Visoke strane ugovornice učestvuje u radu kao ex officio član vijeća ili Velikog vijeća. Ukoliko nema nijednog ili ukoliko taj sudija ne može prisustvovati, u svojstvu sudije učestvuje osoba koju izabere predsjednik Suda sa unaprijed priložene liste od strane te ugovornice.
5. U sastav Velikog vijeća takođe ulaze predsjednik Suda, potpredsjednici, predsjednici vijeća i druge sudije u skladu sa Poslovnikom Suda. Kada se predmet na osnovu člana 43. iznese pred Veliko vijeće, nijedan sudija iz vijeća koje je donijelo presudu neće učestvovati u radu Velikog vijeća, osim predsjednika vijeća i sudije koji je predstavljao zainteresiranu Visoku članicu ugovornicu.

ČLAN 27.

Nadležnost sudije pojedinca

1. Sudija pojedinac može proglasiti neprihvatljivim ili ga brisati sa sudske liste predmeta zahtjev podnesen na osnovu člana 34. u slučajevima kada se takva odluka može donijeti bez daljnje razmatranja.
2. Odluka je konačna.
3. Ukoliko sudija pojedinac ne proglašiti zahtjev neprihvatljivim niti ga briše sa sudske liste predmeta, on ga dostavlja komitetu ili vijeću na daljnje razmatranje

ČLAN 28.

Nadležnost komiteta

1. Po pitanju zahtjeva podnesenog na osnovu člana 34., komitet može jednoglasnom odlukom:
  - a. proglasiti ga neprihvatljivim ili ga brisati sa sudske liste predmeta, u slučajevima gdje se takva odluka može donijeti bez daljnje razmatranja; ili
  - b. proglasiti ga prihvatljivim i u isto vrijeme donijeti presudu po meritumu, ukoliko je osnovno pitanje slučaja, koji se tiče interpretacije ili primjene Konvencije ili dodatnih protokola, već predmet dobro uspostavljenog precedentnog prava Suda.
2. Odluke i presude iz stava 1. su konačne.
3. Ukoliko sudija izabran u ime zainteresirane visoke strane ugovornice nije član komiteta, komitet može u bilo kojoj fazi postupka pozvati tog sudiju da učestvuje umjesto jednog od članova komiteta, poštujući sve relevantne faktore, uključujući i to da li je ugovorna strana priložila zahtjev za proceduru na osnovu stava 1.b

ČLAN 29.

Odluke vijeća o prihvatljivosti i osnovanosti

1. Ukoliko nije donesena nikakva odluka na osnovu člana 27. ili 28., niti donesena presuda na osnovu člana 28., vijeće će odlučiti o prihvatljivosti i meritumu pojedinačnih zahtjeva podnesenih na osnovu člana 34. Odluka o prihvatljivosti se može donijeti posebno.
2. Vijeće odlučuje o prihvatljivosti i osnovanosti međudržavnih predstavi podnijetih na osnovu člana 33. Odluka o prihvatljivosti se donosi posebno, osim ako Sud, u posebnim slučajevima, ne odluči drugačije.

ČLAN 30.

Ustupanje nadležnosti Velikom vijeću

Ako se povodom predmeta koji vijeće razmatra pokrene neko ozbiljno pitanje od značaja za tumačenje Konvencije ili protokola uz nju, ili ako rješenje pitanja pred vijećem može da dovede do rezultata koji nije u saglasnosti s nekom prethodno donijetom odlukom Suda, vijeće može sve dok ne donese presudu, da ustupi nadležnost Velikom vijeću.

ČLAN 31.

Ovlašćenje Velikog vijeća

Veliko vijeće:

- a. odlučuje o predstavkama podnijetim na osnovu člana 33. ili člana 34, kada mu neko vijeće ustupi nadležnost na osnovu člana 30. ili kada mu je predmet upućen na osnovu člana 43;
- b. odlučuje o pitanjima dostavljenim Sudu od strane Komiteta ministara u skladu sa članom 46., stav 4; i

- c. razmatra zahtjeve za savjetodavna mišljenja podnijeta na osnovu člana 47.

ČLAN 32.

Nadležnost Suda

1. Nadležnost Suda se proteže na sva pitanja koja se tiču tumačenja i primjene ove konvencije i protokola uz nju, a koja su mu upućena na osnovu člana 33, 34, 46 i 47.
2. U slučaju spora da li je Sud nadležan, odlučuje Sud.

ČLAN 33.

Međudržavni sporovi

Svaka visoka strana ugovornica može ukazati Sudu na svaku povredu odredbi Konvencije ili protokola uz nju koju je navodno počinila neka druga strana ugovornica.

ČLAN 34.

Pojedinačne predstavke

Sud može da prima predstavke od svake osobe, nevladine organizacije ili grupe lica koji tvrde da su žrtve povrede prava ustanovljenih Konvencijom ili protokolima uz nju, učinjene od strane neke visoke strane ugovornice. Visoke strane ugovornice obavezuju se da ni na koji način ne ometaju stvarno rješenje ovog prava.

ČLAN 35.

Uvjeti prihvatljivosti

1. Sud može uzeti predmet u postupak tek kada se iscrpe svi unutrašnji pravni lijekovi, u skladu sa općepriznatim načelima međunarodnog prava, i u roku od četiri mjeseca od dana kada je donijeta pravosnažna odluka.

2. Sud ne postupa po pojedinačnoj predstavi podnijetoj na osnovu člana 34. koja je:

- a. anonimna; ili
- b. u suštini istovjetna s pitanjem koje je sud već razmatrao, ili koja je već podnijeta nekoj drugoj međunarodnoj instanci radi ispitivanja, odnosno rješavanja, a ne sadrži nove relevante činjenice.

3. Sud proglašava neprihvatljivim bilo koji pojedinačni zahtjev priložen na osnovu člana 34. ukoliko smatra da:

- a. se zahtjev ne slaže sa odredbama Konvencije ili dodatnih protokola uz Konvenciju, očigledno je neosnovan ili zloupotrebljava pravo na podnošenje pojedinačnih zahtjeva; ili
- b. podnositelj zahtjeva nije pretrpio značajnu štetu, osim ako poštivanje ljudskih prava kao što je definisano Konvencijom i njenim protokolima ne zahtijeva razmatranje zahtjeva u meritumu.

4. Sud odbacuje svaku predstavku koju smatra neprihvatljivom u smislu ovog člana. On to može učiniti u svakoj fazi postupka.

ČLAN 36.

Intervencija treće strane

1. Visoka strana ugovornica čiji je podnositelj predstavke državljanin ima pravo da podnese pisani podnesak i učestvuje u saslušanju u svim predmetima pred vijećem ili Velikim vijećem.

2. Predsjednik Suda može u interesu ispravnog postupanja pozvati visoku stranu ugovornicu koja nije strana u postupku ili svako zainteresirano lice koje nije podnositelj predstavke da podnesu pisani podnesak ili uzmu učešća u saslušanju.

3. U svim predmetima iznesenim pred vijećem ili Velikim vijećem, Vijeće evropskog Komesara za ljudska prava može priložiti pisane komentare i učestvovati u saslušanjima.

ČLAN 37.

Skidanje predavki

1. Sud u svakoj fazi postupka može odlučiti da skine predstavku sa liste predmeta ako se na osnovu okolnosti može zaključiti:

- a. da podnositelj predstavke ne namjerava da dalje učestvuje u postupku; ili
- b. da je predmet razriješen; ili
- c. da iz svakog drugog razloga koji Sud utvrdi nije više opravdano nastaviti sa ispitivanjem predstavke.

Međutim, Sud nastavlja s ispitivanjem predstavke ako je to potrebno radi poštovanja ljudskih prava ustanovljenih Konvencijom i protokolima uz nju.

2. Sud može odlučiti da predstavku vrati na svoju listu predmeta ako smatra da okolnosti to opravdavaju.

ČLAN 38.

Razmatranje slučajeva

Sud razmatra slučaj zajedno sa predstavnicima ugovorenih strana i, ukoliko je potrebno, preuzima istragu, za čije će mu učinkovito izvršenje visoke strane ugovornice u pitanju pružiti sve potrebne olakšice.

ČLAN 39.

Nagodbe pred Sudom

1. U bilo kojoj fazi postupka, Sud se može staviti na raspolaganje zainteresiranim stranama po pitanju postizanja nagodbe zasnovane na poštivanju ljudskih prava utvrđenih Konvencijom I njenim protokolima.
2. Postupci koji se vode na osnovu stava 1. su povjerljive prirode.
3. Ako je postignuta nagodba, Sud briše slučaj sa sudske liste slučajeva odlukom koja sadrži kratak opis činjenica i postignutog rješenja.
4. Ova Odluka se dostavlja Komitetu ministara, koji nadgleda izvršenje uvjeta iz nagodbe kao što je navedeno u odluci.

ČLAN 40.

Javna rasprava i pristup dokumentima

1. Rasprave su javne, osim kada Sud u posebnim okolnostima odluči drukčije.
2. Dokumenti deponirani kod Sekretara dostupni su javnosti, osim kada predsjednik Suda odluči drukčije.

ČLAN 41.

Pravično zadovoljstvo

Kada Sud utvrdi prekršaj Konvencije ili Protokola uz nju, a unutrašnje pravo visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo dijelomičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj stranci.

ČLAN 42.

Presude vijeća

Presude vijeća postaju pravosnažne u skladu s odredbama člana 44, stav 2.

ČLAN 43.

Obraćanje Velikom vijeću

1. U roku od tri mjeseca od dana donošenja presude vijeća svaka stranka može, u posebnim slučajevima, da zahtijeva da se predmet iznese pred Veliko vijeće.
2. Odbor od pet sudija Velikog vijeća prihvatit će zahtjev ako se predmet tiče nekog ozbiljnog pitanja vezanog za tumačenje Konvencije ili ozbiljnog pitanja od opće važnosti.
3. Ako odbor prihvati zahtjev, Veliko vijeće odlučuje o predmetu presudom.

ČLAN 44.

Konačna presuda

1. Presuda Velikog vijeća je konačna.
2. Presuda vijeća postaje konačna:
  - a. kada stranke izjave da neće zahtijevati da se predmet iznese pred Veliko vijeće; ili
  - b. tri mjeseca poslije donošenja presude, ako se ne zatraži da se predmet iznese pred Veliko vijeće; ili
  - c. kada odbor Velikog vijeća odbije zahtjev za razmatranje na osnovu člana 43.
3. Konačna presuda se objavljuje.

ČLAN 45.

Obrazloženje presuda i odluka

1. Obrazloženje se daje za presude i za odluke kojima se predstavka proglašava prihvatljivom ili neprihvatljivom.
2. Ako presuda u cijelosti ili u jednom svom dijelu ne predstavlja jednoglasno mišljenje sudija, svaki sudija ima pravo da iznese izdvojeno mišljenje.

ČLAN 46.

Obaveznost i izvršenje presuda

1. Visoke strane ugovornice preuzimaju obavezu da se povinuju konačnoj presudi Suda u svakom predmetu u kome su stranke.
2. Konačna odluka Suda se dostavlja Komitetu ministara koji nadgleda njeno izvršenje.
3. Ukoliko Komitet ministara smatra da he nadgledanje izvršenja konačne presude ometeno problemom interpretacije presude, može uputiti predmet Sudu da donese odluku po pitanju interpretacije. Odluka o upućivanju se donosi dvotrećinskom većinom glasova imenovanih predstavnika u Komitetu.
4. Ukoliko Komitet ministara smatra da visoka strana ugovornica odbija da se povinuje konačnoj presudi u slučajevima gdje je ona učesnica, nakon upućivanja formalne obavijesti toj strani, odlukom donesenom dvotrećinskom većinom glasova imenovanih predstavnika Komiteta, upućuje upit Sudu o tome da li je ta strana ispunila svoju obavezu na osnovu stava 1.
5. Ukoliko Sud ustanovi povredu stava 1, on upućuje slučaj Komitetu ministara na razmatranje o poduzimanju mjera. Ukoliko Sud ustanovi da nema povrede stava 1, on upućuje slučaj Komitetu ministara koji zatvara slučaj.

ČLAN 47.

Savjetodavna mišljenja

1. Na zahtjev Komiteta ministara Sud može da daje savjetodavna mišljenja o pravnim pitanjima koja se tiču tumačenja Konvencije i Protokola uz nju.
2. Takva mišljenja se ne mogu baviti pitanjima koja se odnose na sadržaj ili obuhvat prava i sloboda ustanovljenih Dijelom i Konvencijom i protokolima uz nju, kao ni bilo kojim drugim pitanjem koje bi Sud ili Komitet ministara mogli da razmatraju u vezi s postupcima koji se mogu pokrenuti u skladu sa Konvencijom.
3. Za odluke Komiteta ministara da zahtijeva savjetodavno mišljenje Suda potrebna je većina glasova predstavnika koji učestvuju u radu Komiteta.

ČLAN 48.

Savjetodavna nadležnost Suda

Sud odlučuje da li zahtjev za davanje savjetodavnog mišljenja koji podnese Komitet ministara spada u njegovu nadležnost određenu članom 47.

ČLAN 49.

Obrazloženje savjetodavnih mišljenja

1. Savjetodavna mišljenja Suda se obrazlažu.
2. Ako savjetodavno mišljenje u cijelosti ili jednom svom dijelu ne predstavlja jednoglasno mišljenje sudija, svaki sudija ima pravo da iznese izdvojeno mišljenje.
3. Savjetodavna mišljenja Suda dostavljaju se Komitetu ministara.

ČLAN 50.

Troškovi Suda

Troškove Suda snosi Savjet Evrope.

ČLAN 51.

Privilegije i imuniteti sudija

Tokom vršenja svoje dužnosti sudije uživaju privilegije i imunitete predviđene članom 40. Statuta Savjeta Evrope i sporazumima donijetim na osnovu njega.

DIO III RAZNE ODREDBE

ČLAN 52.

Upiti Generalnom sekretaru

Po prijemu zahtjeva Generalnog sekretara Savjeta Evrope, svaka visoka strana ugovornica dostavlja traženo objašnjenje o načinu na koji se u njenom unutrašnjem pravu osigurava stvarna primjena svake od odredbi ove konvencije.

ČLAN 53.

Osiguranje postojećih ljudskih prava

Ništa u ovoj konvenciji neće se tumačiti kao ograničavanje ili derogiranje bilo kojih ljudskih prava i osnovnih sloboda koje mogu biti osigurane zakonima bilo koje visoke strane ugovornice ili bilo kojim drugim sporazumom čija je ona članica.

ČLAN 54.

Ovlašćenja Komiteta ministara

Ništa u ovoj konvenciji nije na štetu ovlasti Komiteta ministara utvrđenih Statutom Savjeta Evrope.

ČLAN 55.

Isključenje drugih načina za rješavanje spora

Visoke strane ugovornice saglasile su se da se neće koristiti, osim u slučaju posebnog sporazuma, potoječim međusobnim ugovorima, konvencijama ili deklaracijama u cilju podnošenja putem žalbe na spor koji proizilazi iz tumačenja ili primjene ove konvencije da bi ga riješile drugim sredstvima rješavanja od onih predviđenih ovom konvencijom.

ČLAN 56.

Teritorijalna primjena

1. Svaka država može, prilikom ratifikacije, ili u svako drugo vrijeme kasnije, izjaviti putem notifikacije upućene Generalnom sekretaru Savjeta Evrope da se ova konvencija, pod rezervom stava 4 ovog člana, primjenjuje na sve ili samo na neku teritoriju čiji su međunarodni odnosi u njenoj nadležnosti.
2. Konvencija će se primjenjivati na teritoriju ili teritorije navedene u notifikaciji poslije trideset dana od dana kada je notifikaciju primio Generalni sekretar Savjeta Evrope.
3. Odredbe ove konvencije bit će primijenjene na tim teritorijama, s dužnom pažnjom u odnosu na lokalne potrebe.

4. Svaka država koja je dala izjavu u skladu s prvim stavom ovog člana može, u svako doba kasnije, izjaviti, u ime jedne ili više teritorija na koje se ova izjava odnosi, da je Sud nadležan da prima podneske pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca u skladu sa članom 34. ove konvencije.

ČLAN 57.

Rezerve

1. Svaka država može, prilikom potpisivanja ove konvencije ili deponiranja instrumenta o ratifikaciji, izjaviti određenu rezervu u vezi sa svakom pojedinom odredbom Konvencije, u mjeri u kojoj bilo koji zakon koji je na snazi na njenoj teritoriji nije u saglasnosti s tom odredbom. Ovaj član ne dozvoljava rezerve općeg karaktera.
2. Svaka rezerva izražena na osnovu ovog člana sadrži kratak prikaz zakona u pitanju.

ČLAN 58.

Otkazivanje

1. Visoka strana ugovornica može otkazati ovu konvenciju samo po isteku roka od pet godina od dana kada je postala članica i šest mjeseci nakon obavijesti sadržane u notifikaciji upućenoj Generalnom sekretaru Savjeta Evrope, koji o tome obavještava ostale visoke strane ugovornice.
2. To otkazivanje ne oslobađa visoku stranu ugovornicu na koju se ovo odnosi od, njenih obaveza prema ovoj konvenciji u pogledu bilo kog čina kojim bi se te obaveze kršile prije datuma stupanja otkaza na snagu.
3. Svaka visoka strana ugovornica koja prestaje da bude članica Savjeta Evrope prestaje da bude članica ove konvencije pod istim uvjetima.

4. Prema odredbama iz prethodnih stavova, Konvencija se može otkazati za svaku teritoriju na koju je primjenjivana na osnovu člana 56.

ČLAN 59.

Potpis i ratifikacija

1. Ova konvencija je otvorena za potpisivanje članicama Savjeta Evrope. Ona podliježe ratifikaciji. Ratifikacije se deponiraju kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope.
2. Evropska unija može pristupiti ovoj Konvenciji.
3. Konvencija stupa na snagu pošto je deponirano deset instrumenata o ratifikaciji.
4. Za svaku potpisnicu koja ratifikaciju izvrši kasnije, Konvencija stupa na snagu danom deponiranja instrumenta o ratifikaciji.
5. Generalni sekretar Savjeta Evrope obavještava sve članice Savjeta Evrope o stupanju Konvencije na snagu, visokim stranama ugovornicama koje su je ratificirale i o deponiranju svakog instrumenta o ratifikaciji koje je kasnije izvršeno.

Sačinjeno u Rimu, 4. novembra 1950. godine, na francuskom i engleskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom jedinom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar dostavlja ovjerene kopije svakoj potpisnici.

Protokol

uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda

Pariz, 20. III. 1952

Vlade potpisnice, kao članice Savjeta Evrope:

Rješene da preduzmu korake kako bi osigurale zajedničko provođenje određenih prava i sloboda koje već nisu uključene u Dio I. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"),

Sporazumjele su se o sljedećem:

ČLAN 1.

Zaštita imovine

Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

ČLAN 2.

Pravo na obrazovanje

Niko ne može biti lišen prava na obrazovanje. U vršenju svih svojih funkcija u oblasti obrazovanja i nastave država poštuje pravo

roditelja da osiguraju takvo obrazovanje i nastavu koji su u skladu sa njihovim vlastitim vjerskim i filozofskim uvjerenjima.

ČLAN 3.

Pravo na slobodne izbore

Visoke strane ugovornice se obavezuju da u primjerenim vremenskim razmacima održavaju slobodne izbore s tajnim glasanjem, pod uvjetima koji osiguravaju slobodno izražavanje mišljenja naroda pri izboru zakonodavnih tijela.

ČLAN 4.

Teritorijalna primjena

Svaka visoka strana ugovornica može prilikom potpisivanja ili ratifikacije, ili u svako doba poslije toga, dostaviti Generalnom sekretaru Vijeća Evrope izjavu o tome u kom obimu prihvata da se odredbe ovog protokola primjenjuju na teritorijama za čije je međunarodne odnose odgovorna, a koje su navedene u izjavi.

Svaka visoka strana ugovornica koja je dostavila takvu izjavu u smislu prethodnog stava može prema potrebi dostaviti novu izjavu kojom mijenja uvjete sadržane u ranijoj izjavi ili ukida primjenu odredbi ovog protokola u odnosu na bilo koju teritoriju.

Izjava data u skladu sa ovim članom smatra se kao da je data u skladu sa stavom 1, člana 56. Konvencije.

ČLAN 5.

Odnos prema Konvenciji

Visoke strane ugovornice smatraju odredbe članova 1, 2, 3. i 4. ovog protokola kao dodatne članove Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

ČLAN 6.

Potpis i ratifikacija

Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Vijeća Evrope potpisnicama Konvencije; on se ratificira istovremeno ili poslije ratifikacije Konvencije. On stupa na snagu poslije deponiranja deset instrumenata o ratifikaciji. U pogledu svake potpisnice koja ga bude ratificirala poslije toga, Protokol stupa na snagu na datum deponiranja instrumenta o ratifikaciji.

Instrumenti o ratifikaciji deponiraju se kod Generalnog sekretara Vijeća Evrope, koji će sve članice obavijestiti o onim članicama koje su izvršile ratifikaciju.

Sačinjeno u Parizu dana 20. marta 1952. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Vijeća Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

Protokol broj 4.

uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda kojim se osiguravaju određena prava i slobode koje nisu uključene u Konvenciju i Prvi protokol uz nju

Strasbourg, 16. IX. 1963

Vlade potpisnice, kao članice Savjeta Evrope:

Rješene da preduzmu korake kako bi osigurale zajedničko provođenje određenih prava i sloboda koje već nisu uključene u Dio I. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"), i u članove 1. do 3. Prvog protokola uz Konvenciju, potpisanog u Parizu 20. marta 1952,

Sporazumjele su se o sljedećem:

ČLAN 1.

Zabrana dužničkog zatvora

Niko se ne može lišiti slobode samo zato što nije u stanju da ispuni ugovornu obavezu.

ČLAN 2.

Sloboda kretanja

1. Svako ko se zakonito nalazi na teritoriji jedne države ima, na toj teritoriji, pravo na slobodu kretanja i slobodu izbora boravišta.

2. Svako je slobodan da napusti bilo koju zemlju, uključujući i vlastitu.

3. Nikakva ograničenja ne mogu se postaviti u odnosu na ostvarivanje ovih prava osim onih koja su u skladu sa zakonom i koja su nužna u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti ili javne sigurnosti, radi očuvanja javnog poretka, za sprječavanje kriminala, za zaštitu morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

4. Prava iz stava 1. mogu se također, u posebnim oblastima ograničiti u skladu sa zakonom i opravdati javnim interesom u demokratskom društvu.

ČLAN 3.

Zabrana protjerivanja vlastitih državljana

1. Niko ne može biti protjeran, bilo pojedinačnom ili kolektivnom mjerom, s teritorije države čiji je državljanin.

2. Niko ne može biti lišen prava da uđe na teritoriju države čiji je državljanin.

ČLAN 4.

Zabrana grupnog protjerivanja stranaca

Zabranjeno je kolektivno protjerivanje stranaca.

ČLAN 5.

Teritorijalna primjena

1. Svaka visoka strana ugovornica može prilikom potpisivanja ili ratifikacije ovog protokola, ili u svako doba poslije toga, dostaviti Generalnom sekretaru Savjeta Evrope izjavu o tome u kom obimu prihvata da se odredbe ovog protokola primjenjuju na teritorijama za čije je međunarodne odnose odgovorna, a koje je navela u izjavi.

2. Svaka visoka strana ugovornica koja je dostavila takvu izjavu u smislu prethodnog stava može prema potrebi dostaviti novu izjavu kojom mijenja uvjete sadržane u ranijoj izjavi ili ukida primjenu odredbi ovog protokola u odnosu na bilo koju teritoriju.

3. Izjava data u skladu sa ovim članom smatra se kao da je data u skladu sa stavom 1, člana 56. Konvencije.

4. Teritorija svake države na koju se primjenjuje ovaj protokol na osnovu ratifikacije ili prihvatanja, i svaka teritorija na koju se ovaj protokol primjenjuje na osnovu izjave te države date na osnovu ovog člana, smatraju se odvojenim teritorijama u svrhe člana 2. i 3.

5. Svaka država koja je dala izjavu u skladu sa stavom 1 ili 2. ovog člana, može u svako vrijeme nakon toga, izjaviti u ime jedne ili više teritorija na koje se izjava odnosi da ona prihvata nadležnost Suda, da prima podneske od pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca, kako je utvrđeno u članu 34. ove konvencije u odnosu na sve ili bilo koji od članova 1. do 4. ovog protokola.

ČLAN 6.

Odnos prema Konvenciji

Visoke strane ugovornice smatraju odredbe članova 1. do 5. ovog protokola kao dodatne članove Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

ČLAN 7.

Potpis i ratifikacija

1. Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope potpisnicama Konvencije; on se ratificira istovremeno ili poslije ratifikacije Konvencije. On stupa na snagu poslije deponiranja pet instrumenata o ratifikaciji. U odnosu na svaku potpisnicu koja ga bude ratificirala poslije toga, Protokol stupa na snagu na datum deponiranja instrumenta o ratifikaciji.

2. Instrumenti o ratifikaciji deponiraju se kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope, koji će sve članice obavijestiti o onim članicama koje su izvršile ratifikaciju.

U potvrdu čega su dolje potpisani, propisno ovlašćeni u tom cilju, potpisali ovaj protokol.

Sačinjeno u Strasbourgu dana 16. septembra 1963. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

Protokol broj 6.

uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda koji se odnosi na ukidanje smrtne kazne

Strasbourg, 28. IV. 1983

Države članice Savjeta Evrope, potpisnice ovog protokola uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"),

Smatrajući da promjene do kojih je došlo u nekoliko država članica Vijeća Evrope izražavaju opću težnju ka ukidanju smrtne kazne,

Sporazumjele su se o sljedećem:

ČLAN 1.

Ukidanje smrtne kazne

Smrtna kazna se ukida. Niko ne može osuditi na smrtnu kaznu ili pogubiti.

ČLAN 2.

Smrtna kazna za vrijeme rata

Država može u svom zakonodavstvu da predvidi smrtnu kaznu za djela izvršena u doba rata ili neposredne ratne opasnosti; takva kazna primijenit će se samo u slučajevima predviđenim zakonom i u skladu sa njegovim odredbama. Država obaviještava Generalnog sekretara Savjeta Evrope o relevantnim odredbama tog zakona.

ČLAN 3.

Zabrana odstupanja

Nijedna odredba ovog protokola ne može se ukinuti na osnovu člana 5. Konvencije.

ČLAN 4.

Zabrana rezervi

Na odredbe ovog protokola ne mogu se stavljati rezerve na osnovu člana 57. Konvencije.

ČLAN 5.

Teritorijalna primjena

1. Svaka država može prilikom potpisivanja ili deponiranja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju, da odredi teritoriju ili teritorije na koje se ovaj protokol primjenjuje.
2. Svaka država može u svako doba poslije toga, putem izjave upućene Generalnom sekretaru Savjeta Evrope da proširi primjenu ovog protokola na bilo koju drugu teritoriju navedenu u izjavi. U odnosu na takve teritorije Protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi poslije datuma prijema takve izjave od strane Generalnog sekretara.
3. Svaka izjava sačinjena na osnovu prethodna dva stava može, u odnosu na teritorije navedene u takvoj izjavi, da se povuče izjavom Generalnom sekretaru. Povlačenje izjave ima djelovanje od prvog dana u mjesecu koj slijedi nakon dana kada je Generalni sekretar primio takvo obavještenje.

ČLAN 6.

Odnos prema Konvenciji

U odnosu na države članice odredbe članova 1. do 5. ovog protokola smatraju se dodatnim članovima Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

ČLAN 7.

Potpis i ratifikacija

1. Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope potpisnicama Konvencije; on podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju. Država članica Savjeta Evrope ne može da ratificira, prihvati ili potvrdi ovaj protokol ako nije istovremeno ili prethodno ratificirala Konvenciju.
2. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju deponiraju se kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope.

ČLAN 8.

Stupanje na snagu

1. Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije dana kada je pet država članica Savjeta Evrope izrazilo svoj pristanak da su vezane ovim protokolom u skladu sa odredbama člana 7.
2. U odnosu na svaku državu članicu koja poslije toga izrazi svoj pristanak da je njime obavezna, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije datuma deponiranja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju.

ČLAN 9.

Funkcije depozitara

Generalni sekretar Savjeta Evrope obavještava države članice Savjeta o:

- a. svakom potpisu;
- b. deponiranje svakog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju;
- c. svakom datumu stupanja na snagu ovog protokola u skladu sa članovima 5. i 8;
- d. svakom drugom aktu, notifikaciji ili saopćenju u vezi s ovim protokolom.

U potvrdu čega su dolje potpisani, propisno ovlašćeni za tu svrhu, potpisali ovaj protokol.

Sačinjeno u Strasbourg-u dana 28. aprila 1983. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

Protokol broj 7.

uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda

Strasbourg, 22. XI. 1984

Države potpisnice, članice Savjeta Evrope,

Rješene da preduzmu korake kako bi osigurale zajedničko provođenje određenih prava i sloboda putem Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"),

Sporazumjele su se o sljedećem:

ČLAN 1.

Proceduralne zaštite u vezi sa protjerivanjem stranaca

1. Stranac koji zakonito boravi na teritoriji jedne države ne može se iz nje protjerati, osim na osnovu odluke donijete u skladu sa zakonom, i ima pravo:
  - a. da podnese razloge protiv svog protjerivanja;
  - b. da se njegov predmet preispita; i
  - c. da u te svrhe bude zastupan pred nadležnim organom ili licem ili licima koja taj organ odredi.
2. Stranac se može protjerati i prije nego što iskoristi svoje pravo na osnovu stava 1. a, b i c ovog člana, ako je protjerivanje nužno u interesu javnog poretka ili se zasniva na razlozima nacionalne sigurnosti.

ČLAN 2.

Pravo na žalbu u krivičnim stvarima

1. Svako ko je odlukom suda osuđen za krivično djelo ima pravo da njegovu osudu ili kaznu preispita viši sud. Ostvarivanje ovog prava, uključujući i osnove za njegovo korištenje, uređuje se zakonom.
2. Ovo pravo može podlijegati izuzecima u odnosu na djela manjeg značaja, koja su određena zakonom, ili u slučajevima kada je licu u pitanju u prvom stepenu sudio najviši sud ili je bilo osuđeno na osnovu žalbe na oslobođajuću presudu.

ČLAN 3.

Naknada za pogrešnu presudu

Ako je neko lice bilo pravosnažnom presudom osuđeno zbog krivičnog djela i ako je kasnije njegova presuda bila ukinuta ili je bio pomilovan zbog toga što neka nova ili novootkrivena činjenica neosporno ukazuje da se radilo o sudskoj grešci, lice koje je pretrpjelo kaznu kao posljedicu takve osude dobit će naknadu u skladu sa zakonom ili praksom dotične države, osim ako se ne dokaže da je ono u potpunosti ili djelomično odgovorno za to što nepoznata činjenica nije blagovremeno otkrivena.

ČLAN 4.

Pravo da se ne bude suđen ili kažnjen dvaput po istom predmetu

1. Nikome se ne može suditi niti se može ponovo kazniti u krivičnom postupku u nadležnosti iste države za djelo zbog koga je već bio pravosnažno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom i krivičnim postupkom te države.
2. Odredbe prethodnog stava ne sprječavaju obnovu postupka u skladu sa zakonom i krivičnim postupkom date države, ako postoje dokazi o novim ili novootkrivenim činjenicama, ili ako je u ranijem

postupku došlo do bitne povrede koja je mogla da utiče na njegov ishod.

3. Ovaj se član ne može staviti van snage na osnovu člana 15. Konvencije.

ČLAN 5.

Jednakost supružnika

U vezi s brakom, u toku braka i u slučaju njegovog raskida, supružnici imaju jednaka prava i odgovornosti u pogledu privatno-pravnog karaktera međusobno i u svom odnosu prema djeci, pri sklapanju braka, za vrijeme braka i u slučaju raskida. Ovim članom države ne sprječavaju preduzimanje takvih mjera koje su neophodne u interesu djece.

ČLAN 6.

Teritorijalna primjena

1. Svaka država može prilikom potpisivanja ili deponiranja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju, da odredi teritoriju ili teritorije na koje se ovaj protokol primjenjuje i da navede mjeru do koje se obavezuje da će njegove odredbe primjenjivati na toj teritoriji ili teritorijama.
2. Svaka država može u svako doba poslije toga, putem izjave upućene Generalnom sekretaru Savjeta Evrope da proširi primjenu ovog protokola na bilo koju drugu teritoriju navedenu u izjavi. U odnosu na takve teritorije Protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka od perioda od dva mjeseca kada Generalni sekretar primi takvu izjavu.
3. Svaka izjava sačinjena na osnovu prethodna dva člana može, u odnosu na svaku teritoriju navedenu u takvoj izjavi, da se povuče ili izmijeni, notifikacijom upućenoj Generalnom sekretaru. Povlačenje ili izmjena stupa na snagu od prvog dana u mjesecu nakon isteka

dvomjesečnog perioda od datuma kada Generalni sekretar primi takvu notifikaciju.

4. Izjava data u skladu sa ovim članom smatrat će se kao da je data u skladu sa stavom 1. člana 56. Konvencije.

5. Teritorija svake države na koju se primjenjuje ovaj protokol na osnovu ratifikacije, prihvatanja ili potvrđivanja, i svaka teritorija na koju se ovaj protokol primjenjuje na osnovu izjave te države na osnovu ovog člana, mogu se smatrati odvojenim teritorijama u svrhu člana 1.

6. Svaka država koja je dala izjavu u skladu sa stavom 1 ili 2. ovog člana, može u svako vrijeme nakon toga izjaviti u ime jedne ili više teritorija na koje se izjava odnosi da ona prihvata nadležnost Suda, da prima podneske od pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca, kako je utvrđeno u članu 34. ove konvencije u odnosu na sve ili bilo koji od članova 1 do 5. ovog protokola.

ČLAN 7.

Odnos prema Konvenciji

U odnosu na države članice odredbe članova 1. do 6. ovog protokola smatraju se dodatnim članovima Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

ČLAN 8.

Potpis i ratifikacija

Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope potpisnicama Konvencije. On se ratificira, prihvata ili odobrava. Država članica Savjeta Evrope ne može da ratificira, prihvati ili odobri ovaj protokol ako nije prethodno ili istovremeno ratificirala Konvenciju. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja se deponiraju kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope.

ČLAN 9.

Stupanje na snagu

1. Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka dvomjesečnog perioda od dana kada je sedam država članica Savjeta Evrope izrazilo svoj pristanak da su vezane ovim protokolom u skladu sa odredbama člana 8.

2. U odnosu na svaku državu članicu koja poslije toga izrazi svoj pristanak da je njime obavezna, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije protoka dvomjesečnog perioda od dana kada je deponiran instrument o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju.

ČLAN 10.

Funkcije depozitara

Generalni sekretar Savjeta Evrope obavještava države članice Savjeta o:

- a. svakom potpisu;
- b. deponiranju svakog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju;
- c. svakom datumu stupanja na snagu ovog protokola u skladu sa članovima 6. i 9;
- d. svakom drugom aktu, notifikaciji ili izjavi u vezi s ovim protokolom.

U potvrdu čega su dolje potpisani, propisno ovlašćeni za tu svrhu, potpisali ovaj protokol.

Sačinjeno u Strasbourgu dana 22. novembra 1984. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

Protokol broj 12.

uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda

Rim, 4. novembra 2000.

Države potpisnice, članice Vijeća Evrope,

Imajući u vidu osnovne principe u skladu s kojima su sve osobe jednake pred zakonom i imaju pravo na jednaku zaštitu zakona;

Odlučne da preduzmu dalje korake za unapređenje jednakosti svih osoba kroz zajedničko sprovođenje opšte zabrane diskriminacije na osnovi Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. godine (u daljem tekstu: Konvencija);

Potvrđujući da princip nediskriminacije ne sprečava države članice da poduzimaju mjere u cilju unapređenja pune i stvarne jednakosti, pod uslovom da postoji cilj i razumno opravdanje za te mjere,

Sporazumjele su se o sljedećem

ČLAN 1.

Opšta zabrana diskriminacije

1. Uživanje svih prava utvrđenih zakonom osigurano je bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovinsko stanje, rođenje ili drugi status.
2. Nikog nijedan organ vlasti ne smije diskriminirati ni po kojem osnovu, kao što je navedeno u stavu 1.

ČLAN 2.

Teritorijalna primjena

1. Svaka država može, prilikom potpisivanja ili kod deponovanja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju, precizirati teritoriju ili teritorije na koje se ovaj protokol primjenjuje.
2. Svaka država može, u svako drugo vrijeme kasnije, izjavom upućenom generalnom sekretaru Vijeća Evrope, proširiti primjenu ovog protokola na drugu teritoriju koja je precizirana u toj izjavi. Ovaj protokol stupa na snagu u odnosu na tu teritoriju prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka perioda od tri mjeseca od datuma kad je generalni sekretar primio tu izjavu.
3. Svaka izjava data na osnovi dva prethodna stava, u odnosu na bilo koju teritoriju preciziranu u toj izjavi, može biti povučena ili izmijenjena saopštenjem upućenom generalnom sekretaru Vijeća Evrope. Povlačenje ili izmjena stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi po isteku roka od tri mjeseca od datuma kad je generalni sekretar primio to saopštenje.
4. Izjava data u skladu sa ovim članom smatra se kao da je data u skladu sa stavom 1. člana 56. Konvencije.
5. Svaka država koja daje izjavu u skladu sa st. 1. ili 2. ovog člana može u bilo koje vrijeme nakon toga izjaviti, u ime jedne ili više teritorija na koje se izjava odnosi, da prihvata nadležnost suda za prijem predstavi od pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca kako je utvrđeno članom 34. Konvencije, a u odnosu na član 1. ovog protokola.

ČLAN 3.

Odnos prema Konvenciji

Države članice smatraju odredbe čl. 1. i 2. ovog protokola kao dopunske članove Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

ČLAN 4.

Potpisivanje i ratifikacija

Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Vijeća Evrope potpisnicama Konvencije. On podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju. Država članica Vijeća Evrope ne može da ratifikuje, prihvati ili potvrdi ovaj protokol a da prethodno ili istovremeno nije ratifikovala Konvenciju. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju deponuju se kod generalnog sekretara Vijeća Evrope.

ČLAN 5.

Stupanje na snagu

1. Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije isteka perioda od tri mjeseca od dana kada je deset država članica Vijeća Evrope izrazilo svoju saglasnost da su vezane ovim protokolom u skladu sa odredbama člana 4.
2. U odnosu na svaku državu članicu koja poslije toga izrazi svoju saglasnost da bude vezana njime, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije isteka perioda od tri mjeseca od datuma deponovanja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju.

ČLAN 6.

Funkcije depozitara

Generalni sekretar Vijeća Evrope obavještava sve države članice Vijeća Evrope o:

- a. svakom potpisu;
- b. deponovanju svakog instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili potvrđivanja;
- c. svakom datumu stupanja na snagu ovog protokola u skladu sa čl. 2. i 5.;

- d. svakom drugom aktu, obavještenju ili saopštenju u vezi sa ovim protokolom.

Sačinjeno u Rimu, dana 4. novembra 2000. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Vijeća Evrope. generalni sekretar Vijeća Evrope dostavit će ovjerene primjerke svakoj državi članici Vijeća Evrope.

Protokol broj 13.

Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, koji se odnosi na ukidanje smrtne kazne u svim okolnostima

Vilnius, 3. maja 2002.

Zemlje članice Vijeća Evrope potpisnice ovog dokumenta,

Uvjerene da je svako pravo na život osnovna vrijednost u demokratskom društvu i da je ukidanje smrtne kazne osnova za zaštitu ovog prava i za potpuno priznavanje dostojanstva svih ljudskih bića;

Želeći unaprijediti zaštitu prava na život zajamčenog Konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda potpisane u Rimu, 4. novembra 1950. godine (u daljem tekstu: Konvencija);

Konstatujući da Protokol 6. Konvencije, koji se odnosi na ukidanje smrtne kazne, potpisan u Strasbourgu, 28. aprila 1983. godine, ne isključuje smrtnu kaznu s obzirom na djela počinjena u toku rata ili neposredne prijetnje od rata;

Riješene da poduzmu konačne korake u cilju ukidanja smrtne kazne u svim okolnostima,

složile su se kako slijedi:

ČLAN 1.

Ukidanje smrtne kazne

Smrtna kazna se ukida. Niko neće biti osuđen na ovakvu kaznu niti pogubljen.

ČLAN 2.

Zabrana derogacije

Ne može se derogirati niti jedna odredba iz ovog protokola po članu 15. Konvencije.

ČLAN 3.

Zabrana zadržavanja

Nema zadržavanja po članu 57. Konvencije s obzirom na odredbe ovog protokola.

ČLAN 4.

Teritorijalna primjena

1. Svaka država, može u vrijeme potpisivanja ili deponiranja svojih instrumenata i ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, navesti teritoriju ili teritorije na koje će primjenjivati ovaj protokol.
2. Svaka država može kasnije, izjavom obračujući se generalnom sekretaru Vijeća Evrope, proširiti primjenu ovog protokola na svaku drugu teritoriju navedenu u izjavi. S obzirom na takvu teritoriju, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka perioda od tri mjeseca nakon datuma primanja takve izjave.
3. Svaka izjava iz prethodna dva stava može, s obzirom na svaku teritoriju navedenu u takvoj izjavi, biti povučena ili izmijenjena obavještavajući generalnog sekretara. Povlačenje ili izmjena stupa

na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka perioda od tri mjeseca nakon datuma primanja takve obavijesti.

ČLAN 5.

Odnosi u Konvenciji

Između država- strana odredbe čl. 1 - 4 ovog protokola smatraju se kao dodatni članovi Konvenciji, i sve odredbe Konvencije primjenjuju se shodno tome.

ČLAN 6.

Potpisivanje i ratifikacija

Ovaj protokol otvoren je za potpisivanje zemljama- članicama Vijeća Evrope koje su potpisale Konvenciju. Podliježe ratifikaciji, prihvatanju i odobrenju. Zemlja-članica Vijeća Evrope ne može ratificirati, prihvatiti ili odobriti ovaj protokol bez prethodnog ili istovremenog ratificiranja Konvencije. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja deponiraju se kod generalnog sekretara Vijeća Evrope.

ČLAN 7.

Stupanje na snagu

1. Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka perioda od tri mjeseca nakon dana kada deset zemalja-članica Vijeća Evrope izrazi svoju saglasnost za Protokol u skladu sa odredbama člana 6.
2. S obzirom na svaku zemlju-članicu koja kasnije da svoju saglasnost, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka perioda od tri mjeseca nakon datuma deponiranja instrumenata ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja.

ČLAN 8.

Obaveze depozitara

Generalni sekretar Vijeća Evrope obavještava sve zemlje-članice Vijeća Evrope o:

- a. svakom potpisivanju;
- b. deponiranju svakog instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja;
- c. svakom datumu stupanja na snagu ovog protokola u skladu sa čl. 4. i 7.;
- d. svakom drugom aktu i obavijestima koje se odnose na ovaj protokol.

Potvrđujući ovo, dolje potpisani, uz to propisno ovlašteni, potpisali su ovaj protokol.

Sačinjeno u Vilniusu, 3. maja 2002. godine, na engleskom i francuskom jeziku, oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivi Vijeća Evrope. Generalni sekretar Vijeća Evrope prosljeđuje ovjerene kopije svakoj zemlji-članici Vijeća Evrope.

Ovjeran primjerak jedinog originalnog dokumenta, na engleskom i francuskom jeziku, deponiran je u arhivu Vijeća Evrope.

Protokol broj 16.

Uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda

Strazbur, 2. oktobar 2013.

Države članice Vijeća Evrope i druge Visoke strane ugovornice Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda potpisane u Rimu 4. novembra 1950. godine (u daljem tekstu: „Konvencija“), potpisnice ovog Protokola;

Imajući u vidu odredbe Konvencije, a posebno član 19. kojim se uspostavlja Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: „Sud“);

S obzirom da će proširenje nadležnosti Suda da pruža savjetodavno mišljenja dalje ojačati međusobne odnose između Suda i domaćih organa, te time osnažiti primjenu Konvencije, u skladu sa načelom supsidijarnosti;

Imajući u vidu Mišljenje broj 285 (2013) koje je Parlamentarna skupština Vijeća Evrope usvojila 28. juna 2013. godine,

sporazumjele su se o sljedećem:

ČLAN 1.

1. Najviši sudovi i tribunali Visoke strane ugovornice, kako je predviđeno u skladu sa članom 10, mogu zatražiti od Suda savjetodavna mišljenja o načelnim pitanjima u vezi sa tumačenjem ili primjenom prava i sloboda definisanih Konvencijom ili njenim protokolima.

2. Sud ili tribunal koji traži mišljenje može zatražiti savjetodavno mišljenje samo u kontekstu predmeta koji se vodi pred njim.

3. Sud ili tribunal koji traži mišljenje navešće razloge svog zahtjeva i dostaviće relevantnu pravnu i činjeničnu pozadinu predmeta koji je u toku.

ČLAN 2.

1. Odbor od pet sudija Velikog vijeća odlučiće da li da prihvati zahtjev za savjetodavno mišljenje imajući u vidu član 1. Odbor će navesti razloge za svako odbijanje da prihvati zahtjev.

2. Ako odbor prihvati zahtjev, Veliko vijeće će donijeti savjetodavno mišljenje.

3. Odbor i Veliko vijeće, kako su navedeni u prethodnim stavovima, uključiće po službenoj dužnosti sudiju izabranog za Visoku stranu ugovornicu iz koje je sud ili tribunal koji traži mišljenje. Ako takvog sudije nema ili ako taj sudija nije u mogućnosti da učestvuje u radu vijeća, lice koje predsjednik Suda izabere sa spiska koji je ta strana ugovornica unaprijed dostavila, učestvovaće u radu vijeća u svojstvu sudije.

ČLAN 3.

Komesar za ljudska prava Vijeća Evrope i Visoka strana ugovornica iz koje je sud ili tribunal koji traži savjetodavno mišljenje imaju pravo da dostave pisane komentare i da učestvuju u raspravi. Predsjednik Suda može, u interesu ispravnog postupanja, pozvati bilo koju drugu Visoku stranu ugovornicu ili lice da takođe dostave pisane komentare ili učestvuju u raspravi.

ČLAN 4.

1. Za savjetodavna mišljenja daje se obrazloženje.
2. Ako savjetodavno mišljenje u cijelosti ili jednom svom dijelu ne predstavlja, bilo u cjelini ili djelimično, jednoglasno mišljenje sudija, svaki sudija ima pravo da iznese izdvojeno mišljenje.
3. Savjetodavna mišljenja dostavljaju se sudu ili tribunalu koji ih je zatražio i Visokoj strani ugovornici iz koje je taj sud ili tribunal.
4. Savjetodavna mišljenja se objavljuju.

ČLAN 5.

Savjetodavna mišljenja nisu obavezujuća.

ČLAN 6.

Među Visokim stranama ugovornicama odredbe članova od 1. do 5. ovog Protokola smatraće se dodatnim članovima Konvencije, a sve odredbe Konvencije primjenjivaće se shodno tome.

ČLAN 7.

1. Ovaj Protokol je otvoren za potpis Visokim stranama ugovornicama Konvencije koje mogu izraziti svoju saglasnost da budu obavezane:
  - a. potpisom bez rezerve u pogledu ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja; ili
  - b. potpisom koji podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju, nakon kojeg slijedi ratifikacija, prihvatanje odnosno odobrenje.
2. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja deponuju se kod Generalnog sekretara Vijeća Evrope.

ČLAN 8.

1. Ovaj Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi po isteku tromjesečnog perioda od dana kada deset Visokih strana ugovornica Konvencije izrazi saglasnost da ih ovaj Protokol obavezuje u skladu sa odredbama člana 7.
2. U vezi sa Visokom stranom ugovornicom Konvencije koja naknadno izrazi saglasnost da je on obavezuje, ovaj Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi po isteku tromjesečnog perioda od dana kada ta strana izrazi svoju saglasnost da bude obavezana ovim Protokolom u skladu sa odredbama člana 7.

ČLAN 9.

Na odredbe ovog Protokola ne mogu se stavljati rezerve na osnovu člana 57. Konvencije.

ČLAN 10.

Svaka Visoka strana ugovornica Konvencije, u vrijeme potpisivanja ili prilikom deponovanja instrumenata ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, izjavom upućenom Generalnom sekretaru Vijeća Evrope navodi sudove ili tribunale koje određuje u svrhu člana 1. stav 1. ovog Protokola. Ova izjava se može naknadno izmijeniti bilo kada i po istom postupku.

ČLAN 11.

Generalni sekretar Vijeća Evrope obavještava države članice Vijeća Evrope i druge Visoke strane ugovornice Konvencije o:

- a. svakom potpisu;
- b. deponovanju svakog instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja;
- c. svakom datumu stupanja na snagu ovog Protokola u skladu sa članom 8;
- d. svakoj izjavi datoj u skladu sa članom 10; i
- e. svakom drugom aktu, obavijesti ili saopštenju u vezi sa ovim Protokolom.

Potvrđujući navedeno, dolje potpisani, propisno ovlašćeni za tu svrhu, potpisali su ovaj Protokol.

Sačinjeno u Strazburu, dana 2. oktobra 2013. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponuje u arhiv Vijeća Evrope. Generalni sekretar Vijeća Evrope dostavlja ovjerene primjerke svakoj državi članici Vijeća Evrope i drugim Visokim stranama ugovornicama Konvencije.

Evropska konvencija o ljudskim pravima

European Court of Human Rights
Council of Europe
67075 Strasbourg cedex
France
www.echr.coe.int